

Tankönyvmérleg

Az egyik általános iskola igazgatója mesélte még tavaly, ősz elején: pár gyereknek az iskolában összegyűjtötték a használt tankönyveket, segíteni akartak ezzel a családok anyagi gondjain. „Négy, vagy öt mama tüstént jelentkezett nálam, kijelentették, nem szándékoznak a gyerekeket „agyonfirkált” olvasó- meg nyelvkönyvből taníttatni, ne érezze magát a fiuk, lányok hátrább levőnek, mint a többi. Kicsit csodálkoztam, de megértettem a szülőköt” — tette hozzá még az igazgató. A tankönyvbe-gyűjtés — és szeptemberben a régi tankönyvek kiosztása — valóban szépen, észrevétel nélkül „kiment a divatból”.

Nyomdánk évente az or-

szág papírkészletének csaknem a felét használják fel tankönyvgyártáshoz — jegyezte meg a legnagyobb tankönyvgyártó „cég”, a Tankönyvkiadó Vállalat vezérigazgatója egy beszélgetésnél. Kétségtelenül volt igazság a szavaiban; évről évre ismétlődő gond a tankönyvellátás — s ugyancsak évről évre tapasztalható, mennyire nincs kelleje a használt könyveknek.

Persze, rossz időkből maradt emlékek a jó szokást is semmivé tehetik. Bele kell törődni abba, hogy a több mint egymillió általános iskolás, félmilliónyi szakközépiskolás és gimnazista minden szeptemberben keresi és vásárolja az új, szép, tetszetős kivitelen készült

tankönyveket. A szülők, diákok nem fogadják el érvelést az azt a tételt, hogy a nyomdákban késhegy-egy könyv előállítását, azt sem, hogy „áruterítési” gondok miatt időleges hiány keletkezhet. Közéledik ismét a szeptember, vajon lesz-e az idén elég tankönyv?

Az általános iskolások tankönyvei, egyetlen negyedik osztályos könyv kivételével, időben elkészültek, tanévkezdetre az iskolákban, illetve a vidéki könyvesboltokban lesznek — ígéri a könyvterjesztők. Esztendőük óta visszatérő probléma viszont: a szakmunkásképző-intézetek és a szakközépiskolák diákjainak ellátása. Könyveiknek sok a „gazdája”, a Mezőgazdasági Kiadó, a Műszaki Kiadó, a Medicina — hogy csak néhányat soroljunk fel. A műszaki rajzokkal, bonyolult ábrákkal megtűzdelt, munkaigényes könyvek javarészeben szépek és korszerűek — csak éppen nem készül el valamennyi időre. Egy-egy tananyagrész módosítása, korszerűsítése gyakorlatilag új könyv kiadását is jelent, a szakmai tantárgyaknál pedig ez a korszerűsítési munka időről időre elengedhetetlen. Amit szaktankönyvgyben kérni lehet: a szülők és a gyerekek megértését — a pedagógusok türelmét, néhány hét késéssel számukra is rendelkezésre áll majd a tankönyvszükséglet.

Mivel biztatják a kiadók az egyetemeket, főiskolákat hallgatóit? Összintén szólnak: nem a legteljesebb igény-kielégítéssel. Különösen a Medicina van nehéz helyzetben: néhány munkaigényes, nagy terjedelmű orvosegyetemi tankönyv esztendőük óta hiányzik. Várhatóan az idén is hiába keresik sokan a „Sebészet”, és a „Biokémia” könyveket.

Egészen: több tankönyv áll rendelkezésre a tavalyinál, az elosztás is gondosabbnak ígérkezik. Hiány-cikkekkel sajnos számolni kell, kevesebb, mint tavaly, de a piac az idén sem lesz „telített”. Sok nyomdai iparkodás, terjesztői ügyesség munkálkodik most azon, hogy időben kézhez kapja minden diák a tanév „szellemi táplálékát”.

Utána már csak tanulni kell a könyvekből...

E. F.

V. M.

Háziasszonyok gyárlátogatáson

Ismérik-e, gazdaságosan fel tudják-e használni a különböző konzerveket a háztartásokban? Ennek a kérdésnek a jegyében utaztatott szegedi háziasszonyok közül harmincfős csoportot a Szegedi Élelmiszer Kiskereskedelmi Vállalat, hogy bemutattassa nekik a Nagy-körösi Konzervgyárat és készítményeit. Túl azon, hogy szeretettel fogadták őket, az alkalomra külön nem csináltak rendet a gyárban. Azt úgy látták teljes üzemből és munkából, ahogy az a mindennapi életben lenni szokott; tiszta volt és rendezett. A háziasszonyok között ezt a véleményt Lacsán Mihályné nyugdíjas, üzemi munkás fogalmazta így, s ebben egyetértett vele a többi háziasszony is.

Mintha nem is természetesen lettünk volna, annyi sok virágos park tarkítja a gyár területét — tette hozzá Félégházi Mihályné a szegedi textilművekből.

A gyárlátogatás fő programja természetesen a különböző konzervek bemutatása, kóstolása volt. A Nagy-körösi Konzervgyárnak ugyanis állandó és közvetlen vásárlója (Szeged, pontosan az ELIKER, amelynek 26 üzlete — közte a teljes cikklístával rendelkező tarjánai 76-os, az újszegedi ABC, a Széchenyi téri 8-as, a Marx téri 29-es és az Oskola utcai 16-os üzlet — közvetlenül a gyártól kapja az árukat.

A Nagy-körösi Konzervgyár készleteit kedvelik és szeretik a szegedi háziasszonyok — hangsúlyozta a beszélgetésben Leánitzky Pálné az újszegedi kendergyárból. — A kiváló árúknak ismeretes lencsefőzelék kolbásszal, a rakottkáposzta, a zöldborsó sertésszelettel, a székelygulyás, a sertéspörkölt, hogy csak néhányat említsünk a sok közül, igencsak megfordul odahaza a mi asztalunkon is.

Vannak háziasszonyok, akik a zöldborsókonzervről például használat előtt leöntik a levet, mondván, hogy abban valamiféle tartósítószer van.

Itt, a gyárlátogatáson saját szemünkkel láttuk — tért ki e témára Tóth Katalin —, hogy a konzervelekben nincs semmiféle tartósítószer. Ellenben minden megtalálható benne, amit az alapanyagok tartalmaznak vitaminban.

A konzervek átvételéről persze a gyárlátogatáson nem ejtettek szót a háziasszonyok, az utólagos beszélgetésben annál többet. Egyes készítményeket drágának vélnek, hiszen egy 4–5 tagú családnak például nem elég egy evőeszköz a kiváló árú képviselő lencsefőzelék kolbásszal készítményből egy dobozzal. Abból legalább három dobozzal kell

felnyitni, s az már 30 forint.

A beszélgetésbe bekapcsolódó Csikós János, az ELIKER igazgatóhelyettese megjegyezte, hogy a háztartásokban sokan nincsenek még tisztában általában a konzervek legcélszerűbb felhasználásával. Főételként azokat semmiképpen sem lehet tekinteni, vagy ha igen, akkor mindenképpen kóritással az olcsóbb, a kifizetődőbb.

A beszélgetésben arról is szó került, hogy a különféle konzervek íze nem egyezik meg mindig a szegediek szájaízületével, amely hozzászólt az erősen fűszerezett ételekhez. A háziasszonyok egyöntetűen hangoztatták, hogy a nagy szériák gyártásában a Nagy-körösi Konzervgyár sem törekedhet az egyéni ízek megteremtésére. Igényes viszont abban, hogy megközelítően eltalálja a nagy tömegek szájaízületét. Otthon minden konzervkészítményt tetszés szerint lehet ízesíteni, fűszerezni, sózni, ahogy azt a frissen főtt ételekkel is teszik a háziasszonyok.

E. F.

V. M.

Ki volt Taurinus?

A jubileumi Dózsa-évben gyakran történik hivatkozás Taurinus gyulafehérvári vikárius 1514–1519 közt írt Stauromachia című eposzára. A latin nyelven írt verses mű, amelyet Paraszti háború címen fordított magyarrá Geréb László, hősköltemény Dózsa György harcairól, tetteiről és haláláról.

Taurinus eredeti neve Stephanus Stieroxel de Switavia volt, mint a neve is mutatja, morvaországi német. Születési évét nem ismerjük. Meghalt 1519-ben, Nagyszombatban. 1501-ben iratkozott be a bécsi egyetemre, még 1506 végén is ott találjuk. A bécsi egyetem abban az időben fénykorát élte. Vezető szelleme Celtis Konrád volt, Miksa császár romantikus vágyainak költői teoretikusa, aki pángermán eszméket hirdetett meg. Tacitus Germániájáról írt és az ősi dicsőséget, a régi germán egyszerűséget énekelte és állította példának a „romlott jelen” elé. Reformprogramja érdekelt a főurak életét ostromozta. Ezt a Celtis-féle eszmei és költői hagyományt vitte tovább Vadianus és epigon köre, amelybe Magyarországon Nagyszombati Mártonnal együtt Taurinus is beletartozott. Nagyszombati Márton — latin nyelven Martijanus Tyrnavinus — pannoni halmi benedek szerzetes a tö-

rök elleni harcra buzdító művében, az Opusculum ad regni Hungariae Proceres című verses munkájában, amely a mohácsi csata előtt jelent meg az egyik bécsi nyomdában, disztichonokban fordul a magyarországi főurakhoz: a törökök immár hatalmukba ejtették Görögországot és a balkáni népek tartományait, a keresztények székezreit tették földönfutókká, a szerencsétlen legyőzöttek átéltek a pokol kínjait. Korholva fordul a parasztság életét végképpen kiszípolozó és egymás ellen is acsarkodó, gögös urak felé: vajon ti nem féltetek, nem gondoltok arra, mi vár rátok? Szálljatok síkra a nemzetért, segít bennünket minden keresztény fejedelemben, bizhatunk ifjú királyunkban.

Ebbe a Celtis-féle eszmei és költői hagyományt tovább vívó epigon körbe tartozott Taurinus is, akiknek a paraszti háború irodalmi téma volt, hogy ennek kapcsán — így Dózsa György ceglédi beszédével és más helyeken is az urakat ostromozó passzusával — felrázza a gögös, elbizakodott urakat a közeli veszélyre. Taurinus olvasói művelt, gazdag nagyurak, mecénások voltak: csak a sorok között mondhatta el róluk véleményét, ezért választotta versének tárgyául a paraszti háborút.

Nagy sikerű premier a téren

Rómeó és Júlia

Tegnap este a Szegedi Szabadtéri Játékok történetében először mutatták be Shakespeare Rómeó és Júlia című drámáját. A nézőtér ismét megtelt, a közönség nagy tetszéssel fogadta a Játékok, sorrendben harmadik Shakespeare-bemutatóját; mint ismeretes, még az első esztendőben a Szentivánéji álmot, később a Hamletet vitték színre. A Rómeót az a Vámos László rendezte, aki a Madách Tragédiák színpadra állításával már bebizonyította, alapos ismerője a nagyméretű szegedi szabadtéri színháznak. A zömmel fiatal színészeket felvonultató előadás címszerepeit a még színművészeti főiskolás

Kútvolgyi Erzsébet és Kálcsei Miklós alakította, mellettük fontosabb feladatot kapott Miklós Klára, Szemes Mari, Mensáros

A DAJKA

Júlia dajkáját nem láttuk még ilyennek. Testben, lélekben fiatalabb minden eddigi elődjénél. Ezért megdöbbentő, hirtelen megrokkolása, a fájdalom miatt rászakadt öregség.

— Magaménak érzem ezt a szerepet — mondja Szemes Mari —, a Zefirelli-film véleményem szerint az összes eddigi megoldások legjobbjai. En szinkronizáltam a dajkát. Sokáig fogok emlékezni rá, szép, nehéz munka volt. De természetesen nem hasonlítható össze mostani feladatommal. Itt a hatalmas színpad, a tér ad legtöbb gondot valamennyiünknek. Hogyan legyen hallható a hang összes finom árnyalata, látható az apró gesztus, a mimika? Én még szerencsés vagyok, „hársányabb” a szerepem. A két fiatal... két rendkívüli tehetség. És a próbák azt mutatták — én kezdettől hittem ebben —, hogy mindenki megtalálja a legjobb megoldásokat. Többet erről nem tudok mondani, nem is az én dolgom, a bemutatón kiderül minden. Premier előtt persze valamennyi művész úgy érzi, azt mondja: ha még két hetem lett volna...

— Láttam, hogy megállították az utcán. Sok ismerőse van Szegeden?

— Tizenhét évvel ezelőtti ismerősök. A főiskola után egy évig itt játszottam. Nem, valamivel több volt, mint egy év. Őt szerep. És itt született a fiam. A közelmúltból is van egy nagy szegedi élményem, az előadói est Újszegeden, májusban. Itt éreztem legerősebben: kicsoda roppant felelősség egy ilyen vállalkozás. Októberben újra jövők, még akkor meghívtak.

— Hogy telt a nyár, és mi következik Szeged után?

— Szerencsés nyaram van. Egy csodálatos nyugat-európai utazásról érkeztem egyenesen Szegedre, Anglia, Dánia, Nyugat-Németország... életem első ilyen útja. Nekünk, színészeknek csak sze-

Sifilis József felvétele
Júlia (Kútvolgyi Erzsébet) és a dajka (Szemes Mari)

zonban érdemes utazni, akkor meg hogyan? Londonba persze lehet és érdemes nyáron is. Délétőlünként a múzeumokat jártam, délután mozikba mentem, este színházba. Tulajdonképpen még nem is tudtam elrendezni magamban az élményeket. Jóformán ki sem fújhattam magam, már is próbáltunk. De... életem eddigi legnagyobb élménye a most látott Julius Caesar-előadás. Edinburgh lenyűgözően szép és szomorú. Feketé a házak, a királyi vár. A hegyet, ahonnan az építványt nyírják, Öreg Pipásnak hívják. Úgy fejtették a követ,

hogy szék formájú lett a hegy oldala. Artúr széke is fekete. Aztán a Hamlet-vár... Mit mondjak, felejthetetlen.

Tévé is néztem. Rossz sorozatfilmek tömege. Két csatornán heti két alkalommal adnak igazi jó filmeket, éjszaka. A mozik üresek, az emberek ráuntak a vadnyugatra. A színházak viszont zsúfoltak — és drágák.

Szeged után? Kezdődnek a próbák a József Attila Színházban. Mai, modern, ír vígjátékokban játszom. Hotel a hegyen, ez a címe. A bemutató szeptember 16-án lesz.

Sulyok Erzsébet

Ma este: Cigánybáró

Ma, szombat este ismét Strauss örökzöld melodíái csendülnek föl a szegedi szabadtéri színpadon: a közönség a népszerű daljáték idei harmadik előadásában gyönyörködhet. A látványos, színes, igazi szabadtéri előadás a bemutatón hatalmas közönségsikert aratott, és ez a siker a második előadásban — ha ez egyáltalán lehetséges — még tovább fokozódott. A Félix László

rendező és Szalatsy István karmester vezette művészgárda előadására a jegyek elővételben elkeltek, s természetesen a mai előadásra sem kaphatók; szerencsés ember lesz, aki mégis valahogyan jegyhez jut. A produkcióban különösen nagy sikerrel szerepelt Melis György, Házy Erzsébet, Palesó Sándor és Jablonkay Éva.

Hazánkba érkezett a SLASK

Budapestre érkezett a Slask lengyel állami népi tánc- és énekegyüttes. Vendégeink pénteken a budapesti Lengyel kultúra helyiségében sajtótájékoztatót tartottak, amelyen Franciszek Klimek, az együttes művészeti titkára elmondta: Lengyelország legnevesebb népi táncosai és énekesei augusztus 12-én, 13-án lépnek fel a margitszigeti szabadtéri színpadon, majd augusztus 18-án és 20-án a szegedi szabadtéri játékokon mutatják be tudásukat. Műsorukon a lengyel folklór legszebb darabjai szerepelnek.

A ma már világhírné lengyel művészeti csoport csaknem húsz éve, 1953-ban alakult.

A Szegedi Ünnepi Hetek mai programja

Strauss Cigánybáró című daljátékának előadása a Dóm téren este 8 órakor.
Korszerű mezőgazdaság és élelmiszeripar 1972. Ősziarack-, bor- és virágkiállítás és vadászati kiállítás a Marx téren.

XIII. Szegedi Nyári Tárlat a Horváth Mihály utcai képtárban.
Samu Katalin szabadtéri szoborkiállítás a Tanácsköztársaság úti sétányon.
Fotóklubok 8. Szegedi Szalonja a Bartók Béla Művelődési Központban.

Kör '68 alkotócsoporthoz tartozó fotókiállítás a Sajtóház művészklubjában.
Lechner Lajos-éremkiállítás a Móra Ferenc Múzeum kupolacsarnokában.

Elő szegedi képzőművészet címmel a Móra Ferenc Múzeum kiállítása a Szegedi Galéria termében.

A szegedi könyv a nemzetközi könyvvetlen címmel a Somogyi-könyvtár könyvtárakainak bemutatója az olvasóteremben.
Képzőművészet a színpadon című kiállítás az újszegedi November 7. Művelődési Központban.

Szeged környéki népet című kiállítás a tápéi művelődési házban.